

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU ORGANIZUOJANT KONKURSA Į VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS KLAIPĖDOS TERITORINIO SKYRIAUS VYRIAUSIOJO DARBO INSPEKTORIAUS PAREIGAS TYRIMO

2019 m. rugpjūčio 21 d. Nr. (19)SN-139)SP-90
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje 2019 m. birželio 13 d. gautas pareiškėjo I. D.¹ (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu darbo santykių srityje. Pareiškėjas pažymėjo, kad 2019 m. birželio 10 d. Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI) paskelbė konkursą (Nr. 41756) darbo inspektoriaus (toliau – Inspektorius) pareigoms užimti. Vienas iš reikalavimų, keliamų Inspektoriaus pareigybei, – turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą. Pareiškėjas teigia, kad reikalavimas turėti vairuotojo pažymėjimą yra diskriminuojantis dėl negalios. Žmogus su negalia gali neturėti vairuotojo pažymėjimo, tačiau jis gebėtų tinkamai atlikti Inspektoriaus pareigybėse nurodytas funkcijas. Pareiškėjas pažymi, kad dirbo VDI Klaipėdos skyriuje ir tinkamai atliko savo pareigas, sėkmingai atstovavo VDI teismuose, atliko planinius ir neplaninius inspektavimus. Skunde teigiama, kad jokių išskirtinių sąlygų jis, kaip žmogus (darbuotojas) su negalia, neturėjo, tiesiog dirbdamas kompiuteriu pasididindavo šriftą. VDI Klaipėdos skyriuje Pareiškėjas dirbo 11 metų.

Seimo kontrolierė, pavaduojanti lygių galimybių kontrolierių, Milda Vainiutė (toliau – Lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 2 dalimi, 2019 m. liepos 31 d. raštu Nr. (19)SN-139)S-494 kreipėsi į VDI vadovą, prašydama pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į klausimus: dėl kokių priežasčių Inspektoriaus pareigybei nustatytas reikalavimas – turėti vairuotojo pažymėjimą; kaip šis reikalavimas yra susijęs su Inspektoriaus pareigybės paskirtimi bei jo vykdomomis funkcijomis; ar asmenims, kurie dėl negalios (arba kitų objektyvių priežasčių) negali įgyti

¹ Pareiškėjo vardas ir pavardė Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai žinomi.

vairuotojo pažymėjimo, suteikiančio teisę vairuoti B kategorijos transporto priemonės, sudaromos galimybės dalyvauti konkurse į Inspektoriaus pareigas. Taip pat paprašyta pateikti kitus svarbius paaiškinimus, informaciją, susijusius su skundo dalyku.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2019 m. rugpjūčio 12 d. Tarnyboje gautame 2019 m. rugpjūčio 9 d. VDI rašte Nr. SD-130-9699 „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau – Raštas) nurodyta, kad reikalavimas turėti vairuotojo pažymėjimą Inspektoriui nustatytas dėl to, jog po 2019 m. gegužės 1 d. įvykdyto VDI struktūros pakeitimo (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. A1-703 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės ir darbo ministerijos administracijos struktūros patvirtinimo“) neliko nė vienos vairuotojo pareigybės. Inspektoriai, kurie atlieka tikrinimo darbus, yra mobilūs, nes reikia vykti į patikrinimo objektus, kurie ne visada pasiekiami viešuoju transportu arba pėsčiomis. Atsižvelgiant į tai, Inspektoriai privalo turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą. VDI Inspektoriai, kuriems reikia vykti į patikrinimų vietas, patys vairuoja automobilius.

Rašte taip pat pažymėta, kad 2019 m. birželio 10 d. VDI paskelbtame konkurse bei kituose konkursuose į Inspektoriaus pareigas galėjo dalyvauti asmenys, kurie, be kitų specialiųjų reikalavimų, atitiko reikalavimą turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą. Šis reikalavimas susijęs su organizacinėmis VDI darbo sąlygomis (inspekcijų bei patikrinimų atlikimas vykstant į objektus). VDI nurodė, kad Inspektoriai vykdydami savo tiesiogines funkcijas dirba pagal patvirtintus planus, kuriuose numatyti objektai ir terminai minėtiems objektams patikrinti. Darbuotojai, nevairuojantys automobilio, negalėtų vienodai vykdyti patikrinimų plano ir dirbti vienodu krūviu bei apimtimi, kaip tai daro vairuojantys automobilius Inspektoriai.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar VDI, organizuodama konkursą į Inspektorius pareigas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 punkto bei 9 punkto nuostatų, pagal kurias, darbdavys, įgyvendindamas lygias galimybes, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo, priimdamas į darbą, į valstybės tarnybą, taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas; taip pat imtis tinkamų priemonių, kad neįgaliesiems būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, siekti karjeros arba mokytis, įskaitant tinkamą patalpų pritaikymą, jeigu dėl tokių priemonių nebus neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokį diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Pagal Konvencijos 27 straipsnio nuostatas, valstybės, Konvencijos šalys, pripažįsta neįgaliųjų teisę į darbą lygiai su kitais asmenimis; ši teisė apima teisę į galimybę užsidirbti pragyvenimui iš laisvai pasirinkto darbo ar iš laisvai priimto darbo pasiūlymo darbo rinkoje ir darbo aplinkoje, kuri yra atvira, tinkama visiems ir prieinama neįgaliesiems. Valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina ir skatina įgyvendinti teisę į darbą, įskaitant teisę į darbą tų asmenų, kurie tampa neįgalūs dirbdami, imdamosi atitinkamų priemonių, įskaitant ir teisės aktų priėmimą, kuriomis *inter alia* būtų:

- uždrausta diskriminacija dėl neįgalumo visais klausimais, susijusiais su visomis užimtumo formomis, įskaitant įdarbinimo sąlygas, priėmimą į darbą ir darbą, darbo išsaugojimą, kilmą tarnyboje ir saugias ir sveikas darbo sąlygas (a punktas);

- lygiai su kitais asmenimis ginamos neįgaliųjų teisės į teisingas ir palankias darbo sąlygas, įskaitant lygias galimybes ir vienodą atlyginimą už tokios pat vertės darbą, saugias ir sveikas darbo sąlygas, įskaitant apsaugą nuo priekabiavimo ir skundų patenkinimą (b punktas);

- užtikrinta, kad neįgaliesiems darbo vietoje būtų tinkamai pritaikytos sąlygos (i punktas).

Europos Sąjungos Tarybos 2000 m. lapkričio 27 d. direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 5 straipsnyje nustatyta, jog, siekiant garantuoti, kad neįgaliųjų atžvilgiu būtų laikomasi vienodo požiūrio principo, jiems

įrengiamos tinkamos sąlygos. Tai reiškia, kad, prireikus, konkrečiu atveju darbdaviai imasi tinkamų priemonių, kad neįgaliajam būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, kilti tarnyboje arba mokytis, nebent dėl tokių priemonių būtų neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos. Pareigos nėra neproporcingai apsunkinamos, jei jam pakankamai atlyginama konkrečios valstybės narės neįgalumo politikos srityje numatytomis priemonėmis. Direktyvos preambulės 20 punkte nustatyta, kad turėtų būti imtasi reikiamų priemonių, t. y., veiksmingų ir praktinių priemonių, skirtų darbo vietai neįgaliesiems paruošti, pavyzdžiui, pritaikyti patalpas ir įrengimus, nustatyti darbo laiko modelius, paskirstyti užduotis, organizuoti mokymą arba aprūpinti integracijos ištekliais. Norint nustatyti, ar dėl minėtų priemonių bus netinkamai pasiskirstyta pareigomis, reikėtų ypač atsižvelgti į finansinius ir kitus susijusius kaštus, į organizacijos arba įmonės dydį ir finansinius išteklius bei į galimybę gauti valstybės finansavimą ar kitos rūšies pagalbą (Preambulės 21 p.).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties,

tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y., aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komitetas, 2018 m. balandžio 26 d. Generaliniame komentare Nr. 6 (toliau – Komentaras) aiškindamas tinkamo pritaikymo (įskaitant ir tinkamą darbo vietos bei sąlygų pritaikymą) asmenims su negalia sąvoką, pažymėjo, kad tinkamo pritaikymo pareiga yra *ex nunc* pareiga, t. y., turi būti vykdoma nuo to momento, kai asmeniui su negalia atsiranda poreikis pašalinti kliūtis jam tinkamai įgyvendinti savo teises ir pareigas. Tinkamo pritaikymo pareiga yra individualizuota pareiga, pasireiškianti tuo, kad pareigos turėtojas privalo atsižvelgti į konkrečius asmens su negalia poreikius, jis privalo bendradarbiauti su asmeniu (arba jo atstovu), kuriam toks pritaikymas reikalingas. Tinkamo pritaikymo pareiga galioja ne tik tais atvejais, kai asmuo paprašo tokio pritaikymo, bet ir kai pareigą turintis asmuo žino apie tokio asmens negalią. Pareiga išlieka ir tais atvejais, kai asmuo, turintis pritaikymo pareigą, žino ar privalo žinoti, jog asmuo turi negalią, dėl kurios jam reikalingas pritaikymas, pašalinantis kliūtis asmeniui įgyvendinant savo teises (Komentaro 24 str. b punktas).

Pagal Komentaro 26 straipsnį, kriterijai, kuriais remiantis turi būti įgyvendinama tinkamo pritaikymo pareiga, yra:

- a) kliūčių, apribojančių galimybes asmenims su negalia naudotis savo teisėmis, identifikavimas bei pašalinimas, bendradarbiaujant pareigos turėtojui bei asmeniui su negalia;
- b) įvertinimas, ar tinkamas pritaikymas yra teisiškai ar praktiškai įgyvendinamas;

c) įvertinimas, ar pritaikymas yra būtinas ir tinkamas bei efektyvus, įgyvendinant konkrečią asmens teisę;

d) įvertinimas, ar pritaikymu nėra neproporcingai apsunkinamas pareigos turėtojas; tam reikalinga nustatyti santykį tarp pritaikymui reikalingų sąnaudų bei tikslo, kuris bus įgyvendintas dėl tinkamo pritaikymo (t. y., naudojimasis konkrečia teise);

e) užtikrinimas, jog tinkamo pritaikymo pareiga bus įgyvendinama taip, kad būtų užtikrinta lygybė bei užkirstas kelias asmenų su negalia diskriminacijai. Tam būtinas atsakingų asmenų bei asmenų su negalia bendradarbiavimas. Faktorai, į kuriuos turi būti atsižvelgta, yra piniginiai kaštai, prieinami išteklių (įskaitant valstybės subsidijas), įmonės, įstaigos ar organizacijos, turinčios pritaikymo pareigą, dydį, įtaką įmonei, įstaigai ar organizacijai, naudą, kurią gaus tretieji asmenys, neigiamą įtaką kitiems asmenims bei protingus sveikatos ir saugumo reikalavimus. Įvertinant pareigos turėtojo galimybę įgyvendinti tinkamo pritaikymo pareigą, būtina įvertinti ne tik atskiro departamento, padalinio ar kito organizacinio vieneto, bet visos įmonės, įstaigos, organizacijos išteklius;

f) užtikrinimas, kad asmeniui su negalia nebūtų perkelta pritaikymo pareiga;

g) užtikrinimas, kad pareigos turėtojui, teigiančiam, jog pritaikymas jam sukuria neproporcingą našta, tektų įrodinėjimo pareiga.

Bet koks išimčių, įgyvendinant tinkamo pritaikymo pareigą, pateisinimas turi būti pagrįstas objektyviais kriterijais, apie tai tinkamai ir laiku informuojant asmenį, turintį negalią (Komentaro 27 str.).

Pagal Komentaro 67 straipsnį, valstybės – Konvencijos narės, įgyvendindamos Konvencijos 27 straipsnyje įtvirtintą neįgaliųjų asmenų teisę į darbą lygiai su kitais asmenimis, privalo teisės aktuose įtvirtinti, jog tinkamo pritaikymo pareigos nevykdymas yra laikomas diskriminacija (Komentaro 67 str. d punktas); valstybės narės prisiima pareigą užtikrinti neįgaliųjų asmenų darbą tinkamai pritaikytoje darbo vietoje, saugioje bei sveikoje darbo aplinkoje tiek viešame, tiek privačiame darbo sektoriuose (Komentaro 67 str. f punktas).

Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos 3 straipsnyje įtvirtinti neįgaliųjų socialinės integracijos principai, iš kurių paminėtinas lygių teisių principas – neįgalieji turi tokias pačias teises kaip ir kiti visuomenės nariai (3 str. 1 d. 1 p.); lygių galimybių principas – neįgaliesiems, kaip ir kitiems visuomenės nariams, sudaromos tokios pat ugdymosi, darbo, laisvalaikio leidimo, dalyvavimo visuomenės, politiniame ir bendruomenės gyvenime galimybės. Tik tais atvejais, kai tokios pat sąlygos ir priemonės yra neveiksmingos, numatomos specialiosios priemonės, gerinančios

neįgaliųjų padėti (3 str. 1 d. 2 p.); diskriminavimo prevencijos principas – neįgalieji apsaugomi nuo bet kokios diskriminacijos ar išnaudojimo (3 str. 1 d. 3 p.).

Remiantis VDI paaiškinimais, išdėstytais Rašte, reikalavimas turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą buvo nurodytas todėl, kad Inspektoriai privalo vykti į objektus, kurie ne visada pasiekiami pėsčiomis arba viešuoju transportu. Kartu su Raštu VDI pateikė Inspektoriaus pareigybės aprašymą, pagal kurį: Inspektorius vykdo VDI kompetencijai priskiriamą nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimo prevenciją.

Lietuvių kalbos žodynuose pateikta žodžio „prevencija“ (lot. *praeventio* – išankstinis įspėjimas) reikšmė: kontrolė, priežiūra; reguliavimas; režimas; kelio užkirtimas². Pati šio žodžio reikšmė suponuoja, kad veikiama iš anksto, suplanuotai. VDI Rašte taip pat pažymėta, kad Inspektoriai vykdydami savo funkcijas dirba pagal patvirtintus planus, kuriuose numatyti objektai ir terminai minėtiems objektams patikrinti. Kitaip tariant, Inspektoriai neturi pareigos neplanuotai, skubos tvarka, vykti į objektus ir atsidurti juose per maksimaliai trumpą laiką (15 min., 30 min. ir pan.). Atvirkščiai, kaip nustatyta pagal Inspektoriaus pareigybės aprašymą, šias pareigas atliekantiems darbuotojams iš anksto yra žinomas darbo dienos veiksmų planas, lankytini objektai ir pan.

Rašte nurodoma, kad darbuotojai, nevairuojantys automobilio, negalėtų vienodai vykdyti patikrinimų plano ir dirbti vienodu krūviu bei apimtimi, kaip automobilius vairuojantys Inspektoriai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2018 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. EV-211 „Dėl pareigybių“, VDI Klaipėdos skyriuje panaikinta viena vairuotojo C lygio pareigybė. Atsižvelgiant į tai, kad VDI Klaipėdos skyriuje neliko vairuotojo pareigybės, darytina išvada, kad šiame skyriuje dirbo tik vienas vairuotojas. Remiantis Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pareigybių sąrašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2018 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. EV-362, VDI Klaipėdos skyriuje dirba 19 Inspektorių. Vertinant aplinkybę, jog vienas vairuotojas galimai užtikrino sklandų visų 19 Inspektorių nuvykimą (patekimą) į objektus, darytina išvada, kad Inspektorių vykimas į objektus nėra dažnas arba atstumai, kuriuos reikia įveikti, nėra tolimi ir į juos galima nuvykti pasinaudojant viešuoju transportu arba pavėžėjimo paslauga.

Pažymėtina, kad Inspektoriaus pareigybės aprašyme nėra nė vienos funkcijos, kuri leistų daryti išvadą, jog Inspektoriai privalo būti mobilūs, t. y. nenurodyta funkcija, kurią vykdant automobilį būtina vairuoti pačiam. Aplinkybė, kad Inspektorius privalo fiziškai nuvykti į objektą, nurodyta tik VDI paaiškinimuose (Rašte), pareigybės aprašyme tokios funkcijos nėra. Kita vertus, fizinis

² <https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Prevencija>

nuvykimas į objektą neįrodo būtinumo pačiam Inspektoriui turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą. Visi lankytini objektai Inspektoriui yra žinomi iš anksto, todėl, net ir nesant vairuotojo, Inspektorius funkcijas atliekantis darbuotojas gali suplanuoti nuvykimą į objektą jam tinkamu (priimtinu) būdu.

Nagrinėjamu atveju VDI, organizuodama konkursą į Inspektorius pareigas, apribojo galimybę asmenims, atitinkantiems visus specialiuosius reikalavimus, tačiau dėl tam tikrų sveikatos sutrikimų negalinti turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, pretenduoti į Inspektorius pareigas.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarka, nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, t. y., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

VDI nepateikė jokių duomenų, patvirtinančių, kad reikalavimas turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą Inspektoriui yra būtinas tinkamai atlikti pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas. Aplinkybė, kad VDI neliko vairuotojo pareigybės, nesudaro pagrindo teigti, kad Inspektorius privalo pats vairuoti automobilį.

Atkreiptinas dėmesys, kad, pagal Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatus, patvirtintus 2009 m. gegužės 12 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. A1-316, VDI tikslas yra vykdyti Lietuvos Respublikos darbo kodekso, darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų nuostatų laikymosi kontrolę ir jų pažeidimų prevenciją. Pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso 26 str. 2 d. 6 punktą, darbdavys, įgyvendindamas lyčių lygybės ir nediskriminavimo kitais pagrindais principus, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, išskyrus atvejus dėl asmens išpažįstamos religijos, tikėjimo ar įsitikinimų dirbantiems religinėse bendruomenėse, bendrijose ar centruose, jeigu reikalavimas darbuotojui dėl išpažįstamos religijos, tikėjimo ar įsitikinimų, atsižvelgiant į religinės bendruomenės, bendrijos ar centro etosą, yra įprastas, teisėtas ir pateisinamas, ketinimo turėti vaiką (vaikų) pagrindą ar kitus įstatymuose numatytus pagrindus, privalo imtis tinkamų priemonių, kad neįgaliesiems būtų

sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, siekti karjeros arba mokytis, įskaitant tinkamą patalpų pritaikymą, jeigu dėl tokių priemonių nebus neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos.

Nagrinėjamu atveju VDI nurodo, kad darbuotojai, nevairuojantys automobilio, negalėtų vienodai vykdyti patikrinimų plano ir dirbti vienodu krūviu bei apimtimi, kaip vairuojantys Inspektoriai, tačiau nepateikė jokių duomenų, kad, sudarant sąlygas asmenims su negalia, dėl tam tikrų sveikatos sutrikimų negalintiems turėti vairuotojo pažymėjimo ir vairuoti automobilio, tačiau gebantiems tinkamai atlikti Inspektoriaus pareigybės aprašyme išdėstytas funkcijas, gauti darbą, bus neproporcingai apsunkintos VDI, kaip darbdavio, pareigos.

Konstatuotina, kad VDI paskelbto konkurso (Nr. 41756) į Inspektoriaus pareigas aprašyme nurodytas reikalavimas turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą laikytinas neproporcingu ir diskriminuojančiu dėl negalios. VDI, būdamas darbdavys, neįvykdė Lygių galimybių įstatymo 7 str. 9 punkte įtvirtintos pareigos – imtis tinkamų priemonių, kad neįgaliesiems būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, siekti karjeros arba mokytis.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti Valstybinę darbo inspekciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl padaryto pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Valstybinę darbo inspekciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierė

pavaduojanti lygių galimybių kontrolierių

Milda Vainiutė